

**VARBERGS
KOMMUN**

Hamn- och gatuförvaltningen

1 (11)

Dnr: HGN 2014/0464

Riktlinjer för torghandeln i Varbergs kommun

Dokumenttyp: Riktlinje	Dokumentnamn: Riktlinjer för torghandeln i Varbergs kommun	Diarienummer: HGN 2014/0464
Beslutad av: Hamn- och gatunämnden	Beslutsdatum: 2017-06-19, § 62	Giltig till och med: Tillsvidare
Gäller för: Varbergs kommun	Dokumentansvarig avdelning: Hamn- och gatuförvaltningen	Senast reviderad: 2017-06-19

Innehåll

1 Bakgrund.....	2
1.1 Torghandeln då, nu och i framtiden	2
1.2 Varför riktlinjer?	4
2 Riktlinjer	5
2.1 Område för torghandel	5
2.2 Saluplatser på torget	5
2.3 Olika typer av saluplatser	6
2.4 Tider för försäljning	7
2.5 Fördelning av torgplatser	7
2.6 Torgståndens utformning	8
2.7 Städning.....	9
2.8 Vad kostar det?.....	9
2.9 Varutyper på torget	10
2.10 Försäljning av livsmedel.....	10
2.11 Förbud mot att sälja vissa varor.....	10
2.12 Säkerhet på torget.....	10
2.13 Transporter in och ut från torget.....	11
2.14 Tillfälliga evenemang och aktiviteter.....	11
3 Kontaktuppgifter	11

1 Bakgrund

Torghandeln är ett mycket uppskattat inslag i Varbergs stadsbild och en naturlig träffpunkt för både bofasta och turister under hela året. Under sommarhalvåret bidrar torghandeln, tillsammans med övriga aktiviteter i centrum, till en levande stadskärna och är en god draghjälp för butiker, hotell, caféer och restauranger. Produktsortimentet har under årens lopp ändrat fokus från småjordbrukarnas överskott och hantverkarnas bruksföremål till nöjesshopping som smycken, blommor, loppisfynd och kläder. Nya trender med till exempel närproducerade, ekologiska livsmedel och möjlighet för internetföretag att visa upp sina produkter ger hopp om att nya företag ska våga satsa på torghandeln, och att denna på så sätt även fortsättningsvis kommer att vara ett karakteristiskt inslag i Varberg.

1.1 Torghandeln då, nu och i framtiden

Staden Varberg är uppbyggd efter en rutnätsplan från 1666. Torget är placerat i mittaxeln i ett rätvinkligt område om fyra gånger fyra kvarter. Norr om torget ligger kyrkan, i väster Stadshotellet byggt 1902, i söder

ligger Sparbankshuset från 1898 och i öster återfinns det gamla rådhuset byggt 1864. Torget har legat på samma plats sedan staden grundades men var ursprungligen betydligt mindre än idag. Hela ytan mellan kyrkan och Torggatan var kyrkogård fram till 1824 och efter en stor brand 1863 togs beslut om att torgytan skulle ökas till nuvarande storlek. På 1930-talet genomfördes en stor renovering där bland annat beläggningen byttes från kullersten till huggen gatsten, fontänen med "Badande ungdom" anlades, träd planterades runt torget och en kioskbyggnad med toaletter uppfördes. På 1990-talet byggdes den nuvarande Torggrillen och träd planterades på den övre delen av torget med bänkar runt. Julgranen har sedan 2011 placerats mitt på torget, till glädje för många Varbergsbor och besökare.

Torghandeln har länge varit viktig för Varberg med en tradition av stora marknader under vår och höst. Försäljare som krukmakare, kopparslagare, glasförsäljare och bagare har funnits på torget liksom vävhandlare, grönsakshandlare och laggkärlsförsäljare. Än idag lever gamla benämningar efter den historiska torghandeln kvar, exempelvis "Klutatorget" norr om Torggatan där klutar och annan konfektion ofta såldes, och det övre "Stegatorget" i öster. Fram till 1940-talet saknade torghandeln bestämmelser och vem som helst kunde stå på torget och sälja varor utan kostnad. 1944 skrevs en torghandelsstadga där man delade upp torget i saluplatser. Sedan dess har Varbergs torg haft sin stora, myllrande torghandel varje vecka och blivit känt i hela Sverige för sitt rika utbud och sin trevliga atmosfär.

Idag växer Varberg och behöver utvecklas för att kunna rymma fler människor och skapa förutsättningar för alla invånare och besökare att använda de offentliga rummen. I Grönstrategin för Varberg - antagen av Kommunfullmäktige i september 2013 - omnämns att kommunen ska möjliggöra för en blandning av aktiviteter, permanenta funktioner och tillfälliga evenemang. I detta uppdrag ingår också att skapa utrymme för konst och moderna traditioner. Genom att blanda aktiviteter för olika målgrupper kan ett utbyte skapas och ge ett rikare folkliv. Denna utveckling av staden påverkar även torghandeln, som måste kunna anpassa sig till nya förutsättningar och dra nytta av dessa för att ytterligare stärka sin position som ett av de främsta

handelstorgen i Västsverige. Genom att öka tillgången till el och erbjuda toaletter och pausutrymmen samt bjuda in torghandlare med produkter som idag saknas i utbudet vill vi stimulera och skapa bättre förutsättningar för torghandeln.

Då staden växer och berikas med nya och moderna platser ökar också betydelsen av den gamla stadskärnan och de värden som är förknippade med denna, bland annat torghandeln. Genom att ta tillvara den traditionsrika torgmiljön och berika den med nya kulturyttringar stärks den gemensamma identiteten hos invånare och besökare i Varberg, vilket bidrar till att skapa ett torg som kan leva vidare i många generationer framöver.

1.2 Varför riktlinjer?

Riktlinjerna för Varbergs torg är underordnade de lokala allmänna ordningsföreskrifterna och ordningsföreskrifter för torghandel som gäller för Varbergs kommun.

Riktlinjerna avser vara en hjälp för kommunen, torghandlare och besökare att förstå hur verksamheten fungerar samt skapa goda förutsättningar att organisera och bedriva torghandeln effektivt.

I takt med att förutsättningarna för Varbergs torghandel utvecklas ska riktlinjerna löpande anpassas till rådande förutsättningar.

Med riktlinjerna vill vi...

- att torghandlare, näringsidkare och besökare ska uppleva en väl fungerande, rättvis och säker verksamhet.
- bredda utbudet på torget genom att skapa förutsättningar för fler typer av varor och produkter samtidigt som känslan av traditionell torghandel är viktig att värna om där utbudet signalerar hantverkskunnande, närproduktion och specialistkunskaper.

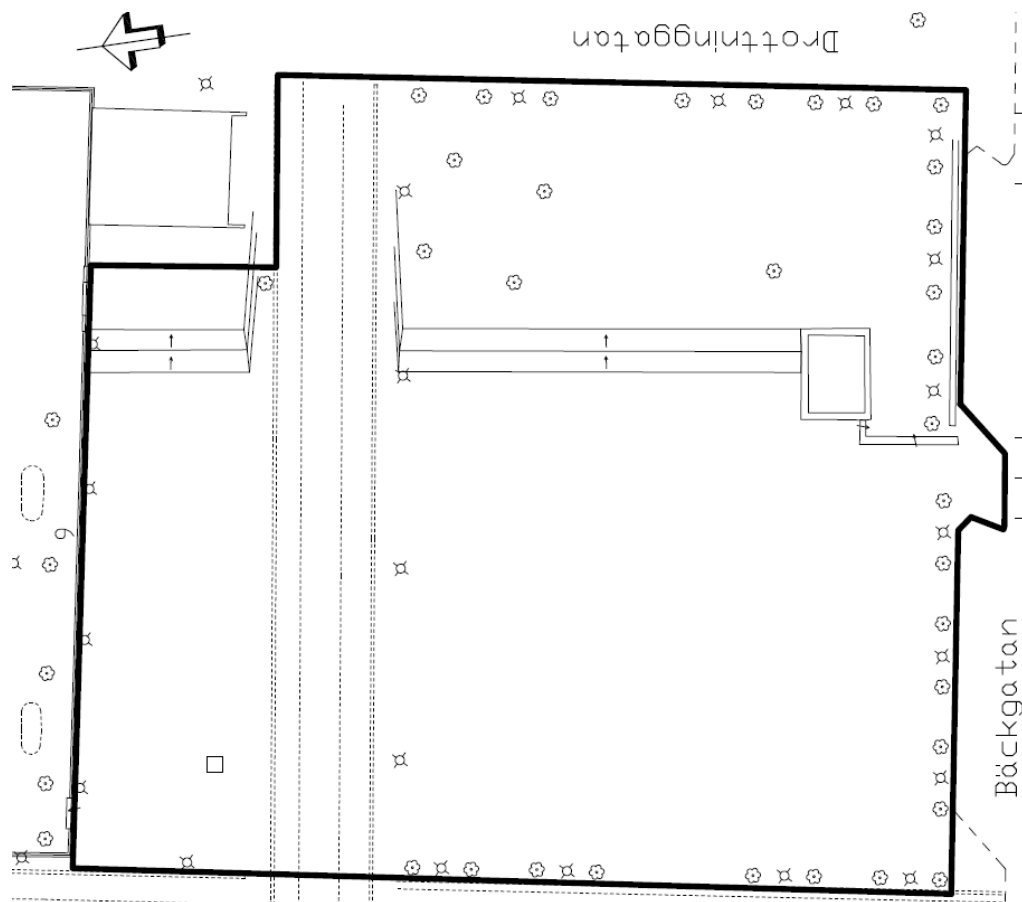
- att torgets funktion som mötesplats stärks, där torghandeln är en viktig del för att uppnå en levande torgmiljö över veckan och året.

2 Riktlinjer

2.1 Område för torghandel

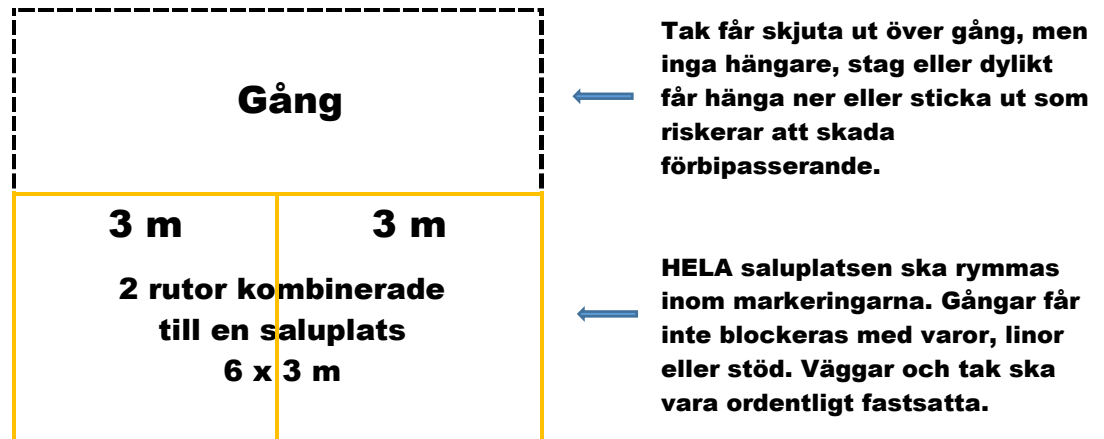
Riktlinjerna som följer nedan gäller inom det område i Varberg som är godkänt för torghandel.

Området är det som är avgränsat av en tjock svart linje nedan:

2.2 Saluplatser på torget

Varbergs torghandel ska vara en öppen och välkomnande försäljningsplats där alla som vill ska ges möjlighet att sälja sina produkter. Saluplatserna har grundmättet tre gånger tre meter. Även mindre saluplatser om en eller två meter upplåts när en torghandlare önskar det. Hamn- och gatunämnden har beslutat att förhållandet mellan antalet årsplatser och antalet tillfälliga platser ska vara 60/40.

2.3 Olika typer av saluplatser

Årsplats	Betalas en gång per år via faktura. Kölista finns.
Tillfällig plats	De som vill ha en tillfällig plats bokar sig via digitalt bokningssystem eller på torgdagens kölista för restplats. Torgvärden fördelar tillgängliga platser.
Föreningsplats	Kyrkor, föreningar, skolklasser, UF-företag och politiska partier kan boka en föreningsplats genom att kontakta torgvärden.

Årsplats

Kategorin årsplats har funnits länge på Varbergs torg och dessa platser betalas via faktura en gång per år. Den som vill sätta upp sig på kölista för en fast årsplats kontaktar hamn- och gatuförvaltningen. Lediga årsplatser fördelas från kölistan av torgvärden på delegering från hamn- och gatunämnden. En torghandlare får inneha som mest åtta saluplatser per verksamhet.

Den som får årsplats tecknar avtal med förvaltningen och uppsägning av ett sådant avtal ska ske skriftligen. Efter uppsägning av årsplats får torghandlaren boka tillfällig plats för sin försäljning. Om innehavare av årsplats önskar byta ut sin plats mot en annan på torget kan det ske genom kölistan för årsplats eller genom kön för en tillfällig plats på torget den aktuella dagen.

Tillfälliga platser

Att stå som försäljare på torget i Varberg är för många en berikande, social sysselsättning som de som en gång provat inte vill vara utan. Möjligheten att med kort varsel få en saluplats skapar frihet att välja den dag som passar bäst, inte minst med tanke på vädret. De som vill ha en tillfällig saluplats bokar sig

via digitalt bokningssystem eller på torgdagens kölista för restplats. Torgvärden fördelar tillgängliga platser.

Föreningsplatser

Alla föreningar, kyrkor och politiska partier är välkomna att stå i Torggatan och möta sina medlemmar och övrig allmänhet på torget. Även skolklasser som vill tjäna ihop till skolresan och UF-företagare som vill testa sin idé på en bredare publik är välkomna. Torggatan är enbart avsedd för föreningsplatser och får inte användas för kommersiell försäljning. Torgvärden markerar de föreningsplatser som bokats inför den aktuella dagen. Föreningsplatserna är avgiftsfria.

2.4 Tider för försäljning

Traditionen med två torgdagar per vecka ska bevaras för att koncentrera och värna det unika och speciella med Varbergs torghandel. Torghandeln är öppen onsdagar och lördagar utom när dessa infaller på en helgdag, då torghandeln sker dagen före. Midsommardagen och Alla helgons dag är exempel på helgdagar som infaller på en lördag och då flyttas torgdagen från lördag till fredag dessa veckor. I påskveckan är skärtorsdagen alltid torgdag samt dagen före julafton. Aktuella tider för torgets verksamhet finns att läsa på hemsidan eller i utdelat informationsmaterial.

Torget öppnar tidigt vilket är väl inarbetat för både torghandlare och besökare och ska bevaras i traditionens anda. Eftermiddagens öppettid har förlängs något under sommaren för att på detta sätt följa samtidens mönster med senarelagda tider. Försäljningen på torget får börja kl. 07.00 och slutar kl. 16.00 under tiden april-september, och kl. 08.00 till kl. 15.00 under övrig tid på året. Saluplatsen får börja användas tidigast två timmar före försäljningstidens början och senast två timmar efter försäljningstidens slut ska varor och redskap vara bortplockade och platsen städad.

2.5 Fördelning av torgplatser

Under sommarhalvåret är det tidigt liv och rörelse på torgets stora yta. Försäljare med årsplats börjar ställa upp sina salustånd och övriga samlas och umgås en stund innan fördelningen börjar. På vintern är tempot lugnare men även då är torget en viktig social träffpunkt för både torghandlare och besökare.

De som har årsplats ska meddela torgvärden om de kommer till torget senare än försäljningstidens början och i annat fall har torgvärden rätt att upplåta platsen som tillfällig plats. De med årsplats som vill utöka sin yta på torgdagen ska meddela detta till torgvärden senast torgdag före den aktuella torgdagen. Det är torgvärden som bedömer om en utökning är möjlig.

De som har bokat en saluplats via det digitala bokningssystemet ska vara på torget senast kl. 07.30 eller meddela torgvärden att de kommer senare. De som inte har bokat saluplats i förväg kan komma till torget på morgonen och skriva upp sig på kölistan för restplats.

För att berika torghandeln och bidra till en ökad variation i utbudet kan torgvärden i vissa fall göra bedömningen att en försäljare får tillgång till en

tillfällig plats utan att ha bokat i förväg. Exempel på detta kan vara en matvagn med specifika krav på el som därför endast kan använda en viss plats.

2.6 Torgståndens utformning

Den visuella upplevelsen av en torgdag i Varberg i mitten av juli är imponerande i sin variationsrikedom och både färgsprakande, intressant och inbjudande. Större blomsterförsäljare och klädhandlare samsas i gångarna med mindre stånd där det säljs allt från bär till träskor. Det är viktigt att de mindre stånden inte blir skymda med varor eller väggar av de större torgstånden utan att vi tillsammans strävar mot att skapa ett så öppet och luftigt intryck som möjligt på torget.

- ✓ Torgstånden ska vara hela och rena och ge ett ordnat och trevligt intryck för att passa in i den historiska miljö som Varbergs torg är.
- ✓ Gångarna mellan saluplatserna ska hållas öppna och alla varor ska placeras innanför saluplatsens markeringar.
- ✓ Vid varje torgstånd ska finnas information, till exempel genom en skylt eller liknande, där namn och kontaktuppgifter till innehavaren tydligt anges.
- ✓ Torgståndets ben eller hjul ska vara placerade på de markeringar som utgör gränsen för saluplatsen eller på den plats som torgvärden markerat.
- ✓ Saluståndets tak får sticka ut i gången men inga varor eller skyltar får hängas i det utskjutande taket så att framkomligheten hindras och gångarnas yta minskas.
- ✓ De som har nio meter eller längre torgstånd i enkelrad måste lämna tre meter öppet i sin bakre vägg. Detta kan ske antingen med en genomgång eller som ett "fönster" med produkter nedanför.

2.7 Städning

Torghandlare på Varbergs torg är ansvariga för att saluplatsen och området runt den, senast två timmar efter försäljningstidens slut, är fri från allt avfall och skräp. Detta gäller oavsett vem som orsakat nedskräpningen. Skräp från torgdagens verksamhet får inte kastas i de sopkärl som finns placerade runt torget utan ska tas med vid dagens slut.

Inget spillvatten, smältvatten eller annan förorenad vätska får hällas ut på torgytan eller i dagvattenbrunnar på torget.

Om innehavaren lämnar saluplatsen i ett nedskräpat skick eller på annat sätt bryter mot torgets städregler har hamn- och gatunämnden rätt att i efterhand debitera för städkostnader.

2.8 Vad kostar det?

Avgiften för att få en saluplats på torget är fastställd med hänsyn tagen till att alla - liten som stor - ska ges möjlighet att utöva försäljning på Varbergs torg. Aktuell information om avgifter finns på hemsidan eller i utdelat informationsmaterial.

Fasta årsplatser faktureras av hamn- och gatuförvaltningen för ett år i taget med utskick under våren. Torgvärden tar upp betalning för tillfälliga platser och eventuell utökning av årsplatser under innevarande torgdag. Betalning för utökning och tillfällig plats sker genom kortbetalning, Swish eller klippkort. Enligt Varbergs kommuns policy hanteras inte kontanter.

2.9 Varutyper på torget

Torghandeln i Varberg har av tradition varit en verksamhet med stor bredd i utbudet av produkter och så vill vi att det ska vara även i framtiden. Mångfalden gör att fler besökare lockas till torget och både gamla och nya produktslag har sin egen trogna kundkrets.

Gruppering av varutyper som kläder, smycken och liknande sker som regel inte på torget utan olika varor blandas med varandra på torgytan. Att blanda olika varutyper skapar merförsäljning för torghandlarna och gynnar handeln i stort. Några typer av varor passar dock bättre tillsammans än andra, exempelvis livsmedel av olika slag. Ost, grönsaker, bröd och charkprodukter kan stå tillsammans och få en god försäljning genom närheten till andra livsmedelsförsäljare.

2.10 Försäljning av livsmedel

För att undvika de hälsorisker som kan uppstå genom oaktsamhet vid hantering av livsmedel ska gällande EU-förordningar och Svenska lagar och författningar följas.

Den som har en saluplats med försäljning av livsmedel har eget ansvar att känna till och följa gällande lagar kring hantering och försäljning av livsmedel. Kontakta gärna Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen via kommunens växel för ytterligare information.

2.11 Förbud mot att sälja vissa varor

På torget råder förbud mot försäljning av vissa typer av varor då detta strider mot gällande lagar och regler från andra myndigheter, till exempel Socialstyrelsen och Polisen. Exempel på sådana varor är sprängmedel, skjutvapen, pyroteknisk vara, oförpackade knivar, alkohol, cigaretter och brandfarlig vara klass 1.

2.12 Säkerhet på torget

Torghandeln i Varberg vill skapa en trevlig och minnesvärd upplevelse men som i all annan verksamhet finns det risk för att olyckor kan inträffa. Nedan följer några råd för att belysa och minimera en del av dessa risker. Målet är att öka säkerheten för både besökare och handlare på torget.

- ✓ Torget ska vara tillgängligt för alla och det är särskilt viktigt att gångar inte blockeras med varor, stöd till torgstånd eller vindlinor.
- ✓ Stöd och linor ska markeras med exempelvis en plastpåse för att förhindra att någon går in i dem.
- ✓ Skyltar och varor får inte hänga ner under utskjutande tak och på så sätt utgöra en risk för att någon ska skada sig.
- ✓ Torgståndets tak och väggar ska vara väl fastsatta i stativ för att förhindra att de blåser upp och skadar förbipasserande.

- ✓ Inga vassa stag eller hängare får sticka ut från tak eller stativ så att de utgör en risk i gångar eller vid marknivån där de kan orsaka fallolyckor.
- ✓ För att kunna erbjuda el till torghandlare måste elkablar kunna dras över gångarna inne på torget. Dessa elkablar ska läggas i kabelskydd eller markeras på ett tydligt sätt för att förhindra fallolyckor. I gågatan finns inga eluttag och el kan därför inte erbjudas där. Inga kablar får heller dras över Torggatan. Det är torghandlarens ansvar att se till att elkablar hanteras på det sätt som riktlinjerna föreskriver.
- ✓ Om torgvärden har synpunkter som gäller säkerheten vid ett torgstånd ska ansvarig torghandlare åtgärda dessa snarast möjligt.

2.13 Transporter in och ut från torget

I torghandelsverksamheten behövs fordon och vagnar för att kunna frakta varor och torgställningar, möjliggöra för livsmedelshantering på torget och för att skydda olika typer av produkter. När lossning har skett ska dessa fordon köras bort från torget. Inga fordon får finnas på torget mellan kl. 09.00 och kl. 14.00 under torgdagar. Vissa fordon och vagnar med särskilt användningssyfte får vara kvar efter tillstånd från torgvärden.

2.14 Tillfälliga evenemang och aktiviteter

Tillfälliga åtgärder ska stimulera till en livlig torghandel året runt. Ett exempel är att utöka antalet torgdagar tillfälligt i samband med vår-, höst-, julmarknad eller andra aktiviteter i staden.

3 Kontaktuppgifter

För mer information kring torghandeln och aktuella öppettider gå till www.varberg.se och klicka dig vidare till Torghandel, se länk nedan:

<http://www.varberg.se/torghandel>

För information kring hantering av livsmedel gå till www.varberg.se och klicka vidare till Livsmedel och hälsa.

För information gällande bestämmelser kring gasolhantering gå till:

www.rvast.se